

soluuttisesti katsoen ollut hämmästyttävän nopeata ainakin sotilaallisten kansainvälisten interventioiden kohdalla. Niinpä vuotuisten interventioiden määrä saatavilla olevien tilastojen mukaan kasvoi 1950-luvun alusta 1960-luvun loppuun yli kymmenkertaiseksi. Tälläkin hetkellä monia interventioita on käynnissä.

Tietyt kansainväliset alueet ja tietyt maat ovat olleet muita alttiimpia joutumaan intervention kohteeksi. Tämä alttiushan on ollut suurempi kolmannessa maailmassa kuin teollistuneiden maiden piirissä. Kinshansan Kongo, Jemen, Laos, Tunisia, Kenia ja Dominikaaninen Tasavalta ovat joutuneet tiettyinä ajanjaksoina yhtenäin interventioiden kohteeksi. Vähemmällä ovat päässeet esim. Irak, Guinea, Honduras, Nepal ja Kamerun. Noin puolet maapallon maista toisen maailmansodan jälkeen ei ole joutunut interventioiden kohteeksi lainkaan.

Lauri Karvonen on käsiteltävänä olevassa lisensoitetyössänsä asettanut perustavoitteeseen yleisen »mallin» kehittämisen kansainvälisten interventioiden tutkimukseen. Saadakseen suuntaa-antavaa tietoa mallinsa pätevydestä hän soveltaa sitä yhden tapauksen, Yhdysvaltain Dominikaaniseen Tasavaltaan vuonna 1965 suorittaman intervention, analyysiin. On ilmeistä, että Karvonen on kohdistanut huomionsa merkittävään kysymykseen sekä valinnut sovellutuskohteensa huolellisesti.

Kirja jakautuu neljään pääosaan. Lyhyt johdanto sisältää tehtävänmäärittelyn ohella peruskäsitteiden, kuten »intervention» ja »mallin» tarkastelun. Toisessa osassa, joka kattaa noin puolet teoksen sivumäärästä, luodaan valikoiva katsaus kolmeen kansainvälisen politiikan teoriajoukkoon: voimankäytön ja vaikuttamisen teorioihin, päätöksentekoteorioihin ja systeemiteorioihin. Tämä lienee ymmärrettävä eräänlaiseksi johdonnoksi kolmanteen, kymmensivuisen, osaan, joka sisältää tavoitteenasettelussa luvattun interventiomallin. Mallin sovellutus neljännessä pääosassa kattaa noin puolensataa sivua. Karvosen yhdistelevä mallin rakennustapa epäilemättä edellyttää olemassaolevan tiedon laajaa inventaaria, mutta on kysyttävä, voitaisiinko raportointi tällaisessa tapauksessa suorittaa hieman toisin kuin varsinainen tutkimusprosessi. Tarkastelemalla

LAURI KARVONEN, *Mellanstatlig intervention: teori-inventering, modellbygge och en tillämpning*, Meddelanden från stiftelsens för Åbo Akademi, Forskningsinstitut, nr. 17. Åbo 1977, 250 s.

Monien tarkkailijoiden näkemyksen mukaan epäsuorat vaikutuskeinot ovat työntäneet kansainvälisessä politiikassa suoria, erityisesti sotilaallisia, vaikutuskeinoja syrjään. Näin saatetaan olla suhteellisessa mielessä, mutta kyllä suorankin voimankäytön lisääntyminen on ab-

lainattuja teorioita niin sanoakseni saadun mallin ehdoilla tekijä olisi epäilemättä päässyt nopeammin pääasiaan, välttynyt eräiden sellaisten teoreettisten aineiden esittelyltä, joita ei mallin rakennuksessa tarvittu, sekä saavuttanut teokseensa hyvän rakenteellisen tasapainon.

Karvosen saamassa mallissa aktiivisen («agerande») ja reaktiivisen («reagerande») intervention selitys on osittain erilainen. Jälkimmäisen kehittäminen on pidemmällä. Reaktiivisen intervention, jota mm. USAn interventio Dominikaaniseen tasavaltaan 1965 edustaa, perusedellytyksenä mallin mukaan on »rakenteellinen konflikti» kohdevaltiossa. Tuo konflikti saattaa esim. uhata jonkin ulkopuolisen valtion päämääriä tai tarjota mahdollisuuksia niiden edistämiseen. Mitä epäsymmetrisempi intervention potentiaalisen suorittajan ja kohteen valtasuhde on, sen suurempi on intervention todennäköisyys mallin mukaan. Samansuuntaisesti vaikuttavat maantieteellinen läheisyys, keskinäinen riippuvuus ja potentiaalisen kohteen vähäinen responsiivisuus potentiaalista suorittajaa kohtaan, kuten eräät voimankäytön ja sanktioinnin teoriat antavat aiheen olettaa. Päätöksentekoteorioiden perusteella aikaisemmalla konfliktikäytännöllä suorittajan ja kohteen välillä, suorittajan odotuksilla, kohteen sisäpoliittisella tasapainolla, tilanteen kriisinomaisuudella ja sopivan sotilaallisen voiman saatavuudella on vaikutuksensa intervention ilmenemiseen. Systemiteorioiden perusteella Karvonen olettaa viimein alueellisen ja globaalisen taloudellisen bipolarisuuden sekä ko. kansainvälisen alajärjestelmän sotilaallisen uropolaarisuuden vaikuttavan osaltaan asiaan.

Saatu malli on monipuolinen ja osoittaa teoreettista mielikuvitusta, mutta se jättää vielä avoimeksi monia kysymyksiä. Erytisen tärkeätä olisi täsmentää riippuva muuttuja. Esim. alttius interventiolle ja interventio prosessina saattavat vaatia aivan erilaatuiset selitysasemat, seikka, johon Karvonen ei ehkä ole kiinnittänyt riittävästi huomiota. Myös mallin selittävien tekijöiden keskinäissuhteiden selvittämistä olisi jatkettava. Nyt ne esiintyvät ikään kuin toisistaan erillisinä ja selityksen kannalta additiivisina. Seurauksena on

tietty yliselityksen vaara. On edelleen ilmeistä, että esim. sellainen systeemitason muuttuja kuin globaalisen ja regionaalisen järjestelmän taloudellinen bipolarisaatio jää tapusanalyysin tasolla kovin etäälle selitettävästä tekijästä. Itse asiassa malli näyttäisikin soveliaamalta aggregaattitasoiseen analyysiin, jossa esim. tutkittaisiin, selittävätkö interventioiden ilmenemistä ja kehityskulkua parhaiten vaikutusvaltaa, päätöksentekoa vai kansainvälistä järjestelmää kuvaavat muuttujat.

Teoksen sovellutusosa alkaa hyödyllisellä kronologisella katsauksella USAn interventioon Dominikaaniseen tasavaltaan vuonna 1965. Tätä seuraa laajempi analyysi, jossa interventio analysoidaan mallin osoittamien selittävien tekijöiden mukaan. Lopputarkastelussaan Karvonen arvioi epäsymmetristen voimasuhteiden, maantieteellisen läheisyyden, keskinäisen riippuvuuden, USAn politiikantekijöiden odotusten sekä USAn aikaisemman sanktio toiminnan osoittautuneen tapauksen parhaiksi selittäjiksi. Arvio on osittain subjektiivinen — kuten tekijä itsekin tiedostaa — ja epämääräinen — mikä liittyy selittäjien kartoittamattomiin päällekkäisyyksiin, — mutta suoritetun analyysin valossa sinänsä perusteltu ja teoreettisikin kysymyksiä herättävä.

Osittain tutkimusasetelman ja työtavan omasta painosta työn tuloksena ilmenee myös teoreettinen mallin ja empirian varsin hyvä yhteensopivuus. Kun yleistä mallia sovelletaan yhteen tapaukseen ja saadaan aikaan hyvä yhteensopivuus, seuraa luonnostaan jatkokysymys: onko ko. tapaus »normaali». Vastauksesta tähän taas seuraa joukko muita tärkeitä kysymyksiä. Todettakoon kuitenkin varmuuden vuoksi, etten mainitse tätä seikkaa siksi, että suorastaan epäilisin Dominikaanisen Tasavallan tapausta poikkeukselliseksi. Ai-noastaan tulee mieleeni, ettei se ole joutunut interventioiden kohteeksi keskimääräisesti, vaan poikkeuksellisen usein. Mutta ehkä se onkin »normaalisuutta» interventiotutkimuksen näkökulmasta katsoen.

Teoksen lopussa ilmenee, ettei tekijä aio tyytyä toistaiseksi saavuttamiinsa tuloksiin, vaan näkee niissä pikemminkin lähtökohdan uudelle tutkimusvaiheelle. Tämä voisi kuka ties merkitä myös siirtymistä teorioiden inven-

---

taarista ja mallin rakentamisesta sekä tapaus-analyysin tasolta keskitettyyn hypoteesien järjestelmään ja niiden testaamiseen vertailevalla tai tilastollisella menetelmällä.

Harto Hakovirta